

Čuditi se moramo listu „Edinost“, da postavlja slovenskemu učiteljstvu za zgled italijansko učiteljstvo. Najbrž bi rado imenovano uredništvo doseglo, da bi mu zopet napisali članek v album, kakor smo ga priobčili v 17. številu našega lista 1. 1908.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 233.635.51.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Šolarska zavetišča v Ljubljani.

Dnevno zavetišče za šoloobvezno mladino obojega spola ustanovi mestna občina ljubljanska, izvršujoč sklep občinskega sveta z dne 19. maja 1908. Za to potrebni posebni prostori se zagotove pri stavbi nove dekliške šole ob Čopovi cesti.

Pomen in namen dnevnega zavetišča, čigar nujna potrebnost se je poudarjala tudi na letošnji okrajni učiteljski konferenci v Ljubljani, je pa sledeči:

V Ljubljani in njeni najbližji okolici se zadnja leta boljbolj širi industrija, z njo pa narašča delavski sloj. Sploh ima kakor drugod tudi naše mesto mogočno privlačno silo na kmetiško prebivalstvo: zlasti se vdove z deco kaj rade slijo s kmetov v mesto. Ves ta novi prirastek našemu prebivalstvu je pa ubožen; le z enim je od Boga bogato obdarovan: z otroki. Obilica zaroda je gotovo vesel pojav, zakaj ni žalostnejše bilance v življenju naroda od one, ki izkazuje krčenje njegovega števila, naj je tudi le relativno, v primeri z naraščanjem drugod. Toda življenska sila naroda ne tiči zgolj v njegovi številnosti, ampak tudi — in to v najodličnejši meri — v njegovi telesni in duševniakovosti. V tem pogledu pa sedanje stanje dobrega dela našega ljubljanskega proletarskega zaroda ne obeta nič veselega.

Premnogi starši iz teh krogov nimajo časa, mnogi tudi ne sposobnosti, nekateri ne sredstev za vzgojo in oskrbo svojih otrok in jih, hočejo nočejo, prepuščajo telesnemu in duševnemu propadu.

Na primer: Mati, tvorniška delavka, odhaja dannadan zjutraj ob 6. z doma in se vrača šele ob isti uri zvečer. (Ima dva dečka, ki hodita v šolo. Zjutraj jima nakuha lonec takozvane kave, in ob tej luži živita ves ljubi dan. — Druga taka mati daje otroku vsako jutro desetico, češ, idi v ljudsko kuhinjo na kosilo. Enkrat ali dvakrat gre otrok res tjakaj, tretjič si pa stvar premisli in si namesto tečnega kosila kupi potice ali piškotov, ali pa nese denar v kinematograf ali na vrtljak, saj kruha za glad se lahko zastoj dobi pri [usmiljenih] ljudeh, na polju se pa ponuja repa, korenje in koleraba, kar je tudi dobro v sili. — Enako se s hrano godi otrokom vdovcem, pa tudi v družinah, kjer živita oba roditelja, ni dostikrat nič boljše, ker se morata pač oba pehati za vsakdanjim kruhom. — Da taki otroci zastanejo v telesnem razvoju, in da jim s telesom onemorejo tudi duševne sile, je le naravno.

Pomanjkanje slehrnega nadzorstva in vzgajalnega vpliva v šoleprostem času pa [rodi] tudi druge slabe posledice. Otrok, samemu sebi in svoji lastni pameti prepuščen, se neizogibno izpridi. Nevajen točnosti se zakesni v šolo, a ko je prišel prekesno, se boji, da bo oštet in se ne upa tistega poldne v šolo; rajši se potika po mestu, in „gleda štacune“. Ta izprememba mu je všeč in drugo pot niti ne pozikusi več iti v šolo, ampak se kar koj poda na kratkočasni „tef“. Slabi tovariši se kaj hitro znajdejo, postopajo vkpupe, preže pri kinematografih in komedijah, kade iz pobranih ostan-kov, napravljajo cigarete in se posvetujejo, kako priti do denarja. Drug drugega poučujejo v umetnosti beračenja in kraje, imajo pa devet-letni smrkolini tudi že pomenke o „puncih“.

Tako vzrašča rod — in mnogoštevilen je zanikern na telesu in na duši, brez sposobnosti za delo, brez načrta za bodočnost. Deklica ali deček še nista stara 14 let, pa že se čuje iz njih ust značilni program: „Kaj, jaz sem meste-n otrok, mene bo že magistrat redil!“ —

Čim odrasejo šoli, težko vztrajajo v katerenkoli uku ali delu. Rokodelstvo menjavajo za rokodelstvom, nobeno jim ne diši, o vsakem pravijo, da škoduje njihovemu zdravju; če jih ne bole prsa, jih pa boli zadnica, izgovor imajo vedno, in ako jim kaže, si na lepem izmislijo kilo! Mojstri se že boje teh ljubljanskih srajc in tožijo o njih, da ne znajo niti jesti, tečna hrana jim ne gre, le sladkarije in delikatese bi jim ugajale; potuhnjeni so in nepošteni, nesnažni in delomrznji. Zato jemljejo mnogi mojstri rajši dečke s kmetov navzlic njih nezadostni šolski izobrazbi.

Starši tega zaroda so pa dvojne vrste. Eni s skrbjo in strahom zasledujejo vznemirljivi razvoj otroka in mu izkušajo priti v okom. Izročijo in priporočijo otroka čez dan kaki sosedu v plačano nadzorstvo in rejo, toda za malo denarja je malo nadzorstva, in navsezadnje vsaka stara ženica tudi ni usposobljena za nadzorstvo in vzgojo navihanega in razposajenega mladega ptiča. Vse ostane kakor je bilo, oče in mati pa begata okolo in prosita, da bi se sprejelo dečka vsaj čez dan v kak zavod. Toda v ta namen prihaja v poštev edino Marijanišče, ki ima 60 takozvanih azilcev zgolj v dnevni oskrbi, katero število pa ne odgovarja niti četrtini resnične potrebe in je vedno polno zaseženo. — Ti starši z najhvaležnejšim srcem pozdravljajo obljubljeno ustanovitev mestnega šolarskega doma in težko, težko pričakujejo, da se skoraj otvori!

Velik del staršev je pa po bedi, žganju, lastni zanemarjenosti in duševni toposti slep za razvijajočo se zanikrnost svojega naraščaja, ki mu še potuho daje, kjer in kakor more in ga izreja desetkrat bolj mehkužno, nego meščanstvo izreja svoje otroke!

Vsem tem otrokom je treba nadomestila za vzgojo, ki jim je brez krivde ali po krivdi staršev ne nudi dom. Ker je pa mnogo teh otrok — vodstva ljubljanskih mestnih šol so jih poizvedujočemu društvu za otroško varstvo imenoma naznanila okolo 200 — mora biti prilika za to nadomestno vzgojo vrejena na najširši in čim cenejši podlagi.

Temu namenu ima torej služiti dnevno šolarsko zavetišče. Prenočujejo zavetiščeniki doma. Zjutraj gredo vsak v svojo šolo, koj po šoli se pa zbirajo v zavetišču, kjer se naj počutijo popolnoma domače. Tu imajo svoj odpočitek, tu se pripravljajo za šolo in spišejo svoje naloge, poskočijo in se poigrajo. Opoldne dobe kosilo, preprosto, zadostno in tečno; nauče se jesti! Po kosilu počitek, zabava ali priprava za popoldanski pouk, odhod v šole; po šoli zopet sestanek v zavetišču, kos kruha in kaj zraven in potem koristno in zabavno ukvarjanje do večera. O prostih delavnikih so ves dan v zavetišču, v nedeljah in praznikih pa redno pri svojih starših, ki so ta dan prosti.

Pouk, delo in zabava v zavetišču ne bodo imeli nič šolašterskega značaja na sebi, dasi ga bodo vodile in nadzorovale po preudarjenem, določenem načrtu pedagoško usposobljene osebe. Na vzporedu zavetišča bodo: Mladinske igre, telovadba, poučni izleti; pomoč pri pripravljanju za šolo, rokotvorci pouk, pouk v lepem vedenju, vrtnarstvu, pri deklicah tudi sodelovanje v kuhinji; petje, glasha, gledališke prireditve; predavanje s skioptikom, morebiti kinematograf itd.

Pristop k popoldanskim uram se bo dovolil lahko tudi takim otrokom, ki so s kosilom preskrbljeni doma.

Uspeh se bo sigurno pokazal. — V lanskih počitnicah je bival mal oddelek dunajskih zavetiščenikov (vseh jih je na Dunaju nad 30 tisoč!) v Kamniku. Vedli so se izobno in priljubili so se kmalu nele Kamničanom, ampak tudi kmetiškemu prebivalstvu okolice, ki jim je rado donášalo sadja. Kako vse drugačna je sedaj še naša taka mladina, o tem se lahko bridko potoži vodstvo počitniške kolonije v Zatišji! — Toda to, kar se da doseči pri dunajski mladini, se bo doseglo tudi pri naši. Vzgojili si bomo čvrst, pošten, za delo sposoben naraščaj. in ta naraščaj nam bo hkratu pionir redu in snage v svojem domačem krogu!

Stroški vzdrževanja se bodo, ako ne povse, pa vsaj v dobrem delu pokrivali po prispevkih staršev. Plačevanje teh prispevkov bo hkratu nudilo priliko za potrební stik s starši, ki jih bo tudi vabiti na šolarske produkeije v zavetišču.

Ljubljansko zavetišče pa naj vzpodbudi ustanovitev sličnih zavetišč tudi po drugih, zlasti industrialnih krajih naše domovine!

Zagovor.

(Is Komna odziv „Revolucionarju“ kot audiatu et altera pars.)

„Revolucionar opisuje v 48. številu „Učiteljskega Tovariša“ uradno konferenco učiteljstva sežanskega okraja.

Kar piše, mene ne zadevajoč — transeat; o tem pa, kar mene zadeva, ne morem in ne smem molčati.

Omenja namreč, da „je bil moj referat leslika nastopa o straneh sveta“ in da „je bila debata jako živahna“ (glede mojega referata namreč — tako jaz to razumem). Dalje pravi: „Referat ni odgovarjal naslovu“. — Temu moram po vsem oporekati. Konferenčno vprašanje je bilo: „Kako opišeš svojo občino?“ Iz vprašanja ni razvidno, kaj in kako naj se temu ugodi. Učitelj lahko spiše metodično razpravo, ali pa napiše navadni opis občine, n. pr. zemljepisni položaj občine, vodovje, nižavje, podnebje in geološki značaj. Opiše potem materialno in duševno kulturo prebivalcev in zgodovino kraja ter državno ure-ditev itd.

Jaz sem se odločil za prvo, t. j. za metodično razpravo. — V tem smislu sem jaz spisal svoj referat, in da sem jo dobro pogodil, svedoči, da me je g. nadzornik pri konferenci izbral in določil poročevalcem.

Navadno izbirajo nadzorniki poročevalce med najboljšimi referati, in ta čast je mene — starosto učiteljstva — zadela. — In morda zaradi tega ta jezica „Revolucionarja“.

Poročal pa sem ne le „o straneh neba“, kakor piše „Revolucionar“, ampak podal sem celo sliko, kako naj učitelj metodično obravnava pri zemljepisnem pouku svojo občino. To je resnica.

Debata pa ni bila „živahna“, kakor piše „Revolucionar“, ampak bolj mrtva, nego živahna, zakaj le par učiteljev se je oglasilo k besedi — omenivši svoje pomisleke. Te sem pa temeljito — na podlagi svojega referata — zavrnil, kar je tudi g. nadzornik potrdil — rekši, da naj na ta način vsak učitelj obravnava svojo občino, kakor sem jaz Komen. — In moj referat je bil z [odobravanjem in rokoploskom od vsega učiteljstva sprejet. — Čudno, da ni „Revolucionar“ to slišal? Pa, ako ni slišal, bi moral to videti, saj je imel ščipalnik na — nosu. Povere merlatto! Man merkt die Absicht. — Ob koncu svojega referata pa nisem stavil nobenih tez ali predlogov. G. Ravbar je končno v svojem elab-oratu stavil predlog, naj učiteljstvo opiše za bodočo okr. učit. konferenco ves sežanski okraj. On je o tem jako izobno poročal in so bili predlogi en bloc sprejeti. To je prava istina.

Iz tega sledi:

1. ni res, da je bil moj referat „le slika nastopa o straneh sveta“;

2. ni res, da je bila glede tega debata „živahna“.

3. ni res, da moj referat ni odgovarjal naslovu.

„Revolucionarju“ nasvetujem končno, naj vbodoče poroča golo istino. Naj ne — pika po nepotrebnem. Takim činom ne pridemo do sloge, ki je tako potrebna učiteljstvu. Če ni bilo „Revolucionarju“ kaj umestno ali pravilno, je imel priliko popraviti v zborovanju. Bolje v brk povedati, nego zahrbtno javno pisariti. — „Revolucionarji“ sicer delajo povsod za razdor, a učiteljstvo ne potrebuje „revolucionarjev“, zakaj mi želimo v učiteljstvu mir, kolegialnost in pravo vzajemno delovanje v prosep našega šolstva. Naj nam bo vedno geslo: „In necessariis unitas! — Diesterweg piše sicer: „Leben heißt kämpfen“, pa tega med nami ne uvažujmo! — Bodo-dimo složni!

Starosta

učiteljstva sežanskega šolskega okraja.

Dodatek uredništva: Priobčujemo ta zagovor, ker nečemo nikomur delati krivice. Ne želimo pa, da bi se sedaj razvila kdove kaka polemika.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje 8. decembra ob 8. uri zjutraj v Celju s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.

2. Predavanje tov. Vrečarja: „Izlet v Pariz.“

3. Poročilo o „Lehrerbundu“ (tov. Slane).

4. Društvene zadeve in nasveti.

5. Iz šolske prakse.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 19. dne novembra v Celju. Udeležba je bila piela, kar pa pride na rovaš slabemu vremenu. Na novo sta pristopila društvu tovariša Alojzij Bučar iz Dobrne in Franjo Žagar iz Celja, kot gostje so bili navzoči gđ. Ahtikova iz Zalea in tov. Šijanec iz Gornjega grada, iz Gorice pri Rečici pa je prihitel tovariš Radoslav Knaflič.

Tovariš predsednik pozdravlja navzoče člane, zlasti nanovo vstopila, in c. goste, posebe pa še tov. Zinko Kovačičevo iz Petrovč kot bivšo marno članico, ki se zaradi bolezni v zadnjem času ni mogla udeleževati naših sestankov. Tovarišu Hriberniku iz Teharij čestita na dobro prebitem usposobljenostnem izpitu, tov. Logarju, enemu naših najpridnejših zborovalcev, pa želi mnogo srečnih in zadovoljnih dni v zaslužnem pokopju. Omenja tudi, da se je več tovarišev in tovarišice oprostilo, gđ. Kosijeva pa pošilja vsem članom tovariške in blagajničarske pozdrave.

Tov. predsednik je nadalje razkladal o pomenu takozvane „Haftpflichtversicherung“, nekaj podatkov je tudi dal navzoči tov. Šijanec kot tajnik učit. društva gornjegrajskega, kjer že imajo takšno zavarovanje. Ker pa je tov. Logar pri zadnjem zborovanju učit. društva za laški okraj od tov. Gnusa zvedel, da baje zavarovalno društvo članom nič ne plača, se na predlog tov. Brinarja poveri tov. Knafliču, naj natanko pouči to zavarovalno zadevo in o nji svoječaso poroča, pa tudi tov. Gnus naj pošlje svoje informacije.

Pri poročilu o glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru poudarja tov. Brinar zlasti, da so bili pri tej tudi navzoči zastopniki češke in poljske učiteljske Zveze, ter izraža veselje na stremljenju po združitvi vsega slovanskega učiteljstva na Avstrijskem, ker s tem posredno vrši združitev vseh avstrijskih Slovanov. Ako Zveza združi vse slovanske narode, je vredna, da se nje ime blišči z latinitimi črkami v povestnici slovanskega učiteljstva. Ponosni smo pa, da smo mi učitelji prvi, ki se združujemo v Avstriji na slovanskem stališču.

Poročilo o „Lehrerbundovem“ glavnem zborovanju je odpadlo, ker noben naših tovarišev ni bil delegat, sicer pa bo tov. Slane prihodnjič predaval o „Lehrerbundu“ sploh. V delegaciji L. se je razpravljalo o jako važnih, zlasti nas spodnještajerske tovariše zadevajajočih stvareh, ki pa baje morajo ostati tajne. Tovariši delegatje pač naj pomislijo, da so odpol-slanci vsega slovanskega učiteljstva, ki so kot taki dolžni svoje tovariše o važnih zadevah obvestiti, da se s skupnim posvetovanjem pravo ukrene. Sklenili smo, predsedstvo Zveze naprositi, da prepokrepi po enem delegatu poroča o seji delegatov v Gradcu.

Tov. Vrečar je moral svoje nameravane predavanje opustiti, predaval pa bo prihodnjič pred društvenimi zadevami. Ker je naš tovariš precej sveta obhodil ter marsikaj videl in izkusil, bo predavanje jako zanimivo. Ker si nas eden ne more meniti nič, tebi nič privoščiti kakega izleta v Carigrad, Pariz, Amsterdam in kam drugam, bomo tokrat zastoj poleteli s tov. Vrečarjem v Pariz. Upamo, da te ugodne prilike nihče ne zamudi.

Pri točki „Iz šolske prakse“ je tov. Čulek predlagal, naj bi eden tovarišev referiral „o pravnem razmerju šolskega vodstva do krajnega šolskega sveta“. Sklenili smo, da stalni odbor spravi to točko na dnevni red za uradno učiteljsko skupščino, seveda bi se pa o tej točki poprej že razpravljalo pri društvu.

Prihodnje zborovanje bo 8. decembra t. l. ob 8. uri zjutraj pod devizo: Vsi v Pariz!

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 4. novembra t. l. v ormoški slovenski šoli. Vreme je bilo ugodno, a v kljub temu udeležba slaba.

Društveni predsednik tovariš Rajšp pozdravi vse navzoče presrečno, posebno pa dež. sod. svetnika g. dr. Ivana Preskerja, ki je radevolje prevzel predavanje za ta dan; potem čestita tovarišu Žolnirju na imenovanju nadučiteljem, naznani novo pristopivša uda, tovarišico Podgorelčevu in tovariša Bobiča, ter predstavi ip pozdravi gosta iz Središča, g. jurista Vrabla. Nadalje poroča predsednik nakratko o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Mariboru, pri kateri je bilo naše učiteljstvo časno zastopano, medtem ko se je „Lehrerbundovega“ zborovanja v Gradcu udeležilo le 8 društvnikov, akoravno je bilo to zborovanje za vse štajersko učiteljstvo velikega pomena.

Presrečno pozdravljen začne govoriti dež. sodni svetnik g. dr. Presker o obširnem predmetu „O skrbstvu otrok“. Za njegovim jasnim, temeljitim, nad uro trajajočim, posebno za učitelje poučnem predavanju se je razvil živahen razgovor in je g. predavatelj na stavljen vprašanja in na stavljen nasvete v korist te akcije v našem okraju odgovarjal, oziroma svetoval tako, da je upati, da se bo s tem storil tudi

Dalje v prilogi.